

645
1966



מכון תרבות

מכון תרבות
מס' 3 1966 ב



საქართველოს სსრ სახალხო მხატვარი ელენე ახვლედიანი

ფოტო დ. იაკობაშვილისა

ლიალი პედაგოგები

1966 წლის 19 თებერვალს გაიმართა სკკ ცენტრალური კომიტეტის პლენუმი, პლენუმმა განიხილა პროექტი საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXIII ყრილობის დირექტივების სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის განვითარების 1966—1970 წლების ხუთწლიანი გეგმის შესახებ.

ამ საკითხზე პლენუმმა მოისმინა სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის ახ. ა. ე. კოსიგინის მოხსენება.

ახალი ხუთწლიანი გეგმის მიზანია უზრუნველვოს ჩვენი საზოგადოების მნიშვნელოვანი წინსვლა კომუნისტური მშენებლობის გზით, მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის შემდგომი განვითარება, ჩვენი ქვეყნის ეკონომიური და თავდაცვითი ძლიერების განმტკიცება.

ხუთწლიდის მანძილზე საბჭოთა კავშირის მასშტაბით სამრეწველო წარმოების მოცულობა გაიზარდება 47-50 პროცენტით, მათ შორის იმ დარგების პროდუქცია, რომლებიც უშვებენ წარმოების საშუალებებს — 49—52 პროცენტით და იმ დარგების პროდუქცია, რომლებიც უშვებენ მოხმარების საგნებს — 43-46 პროცენტით.

1966-1970 წლებში სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების საშუალო-წლიური მოცულობა გაიზარდება 25 პროცენტით წინა ხუთწლიში ამ პროდუქციის წარმოების საშუალო წლიურ მოცულობასთან შედარებით.

ახალ ხუთწლიში სხიანია, კომუნალური და კულტურულ-საყოფაცხოვრებო მშენებლობისთვის გათვალისწინებულია დაახლოებით 75 მილიარდი მანეთი.

1966-1970 წლებში მუშების და მოსამსახურეების ხელფასი გაიზარდება საშუალოდ სულ ცოტა 20 პროცენტით, ხოლო კომლენუნთა ფულადი და ნატურალური შემოსავალი საზოგადოებრივი მეურნეობიდან საშუალოდ 85-90 პროცენტით. ამით უზრუნველყოფილი იქნება კომლენუნთა შრომის ანაზღაურების დონის დაახლოება მუშების და მოსამსახურეების შრომის ანაზღაურების დონესთან.

საბარტველოს სახვოთა სოციალისტური რესპუბლიკისათვის ბატონალისწინებულნი:

ელექტროენერგეტიკის, მანქანათმშენებლობისა და ქიმიური მრეწველობის უპირატესი განვითარება, აგრეთვე კვებისა და მსხვილი მრეწველობის შემდგომი ზრდა;

სამრეწველო პროდუქციის წარმოების მოცულობის გაიზარდება დაახლოებით 1,6-ჯერ, ელექტროენერგიის გამოშვების — 1,9-ჯერ, სატვირთო ავტომობილების წარმოებისა 2-ჯერ, მინერალური სასუქებისა — 2,2-ჯერ, აბრეშუმის ქსოვილებისა — 1,4-ჯერ, ტრიაკატის ნაწარმისა — 1,6-1,7-ჯერ, საღვინე მასალისა — 1,6-ჯერ, ხილ-ბოსტნეულის კონსერვებისა — 2,6-ჯერ;

ენულის, ვარცობის და ნამახვანის მიდროელექტროსადგურების პირველი რაგების ამოქმედება, თბილისის საბელმოწიო რაიონული ელექტროსადგურის სიმძლავრის 960 ათას კილოვატამდე გაიზარდება, ტუბოულსა და ტვარტული ქვანახშირის შახტების მშენებლობის, რუსთავის აზოტის სასუქების ქარხნის მეორე რაგის მშენებლობის დამთავრება, მაღელულის ხიდელმამამადიდრებელი კომბინატის, მწართველი მათემატიკური მანქანების ქარხნის, 2 სატრიაკატო ფაბრიკის და ჩაის ფოთლის პირველი გადამამუშავების 9 ფაბრიკის აშენება.

უზრუნველყოფილი იქნება ჩაის, ურჩქნის, ციტრუსოვანი კულტურების, თამბაქოს წარმოების შემდგომი ზრდა უზოარტესად მოსავლიანობის გაიზარდება გზით, სავსებლოტაციოდ გაიკვემა 60 ათასი ჰექტარი სარწყავი მიწები. მოიწყობა სამლორავიო საშუაოები კოლხიდის დახლოებით 50 ათას ჰექტარ ფართობზე.

გათვალისწინებულია კურორტების შემდგომი განვითარება და მათთვის სასურსათო ბაზის შექმნა.



კივიდან კივიმდე,
კივიდან კივიმდე,
გაბაფხულს ღამაში სამოსი ჰხამს.
კივიდან კივიმდე,
კივიდან კივიმდე
გაისმის ედების მქუხარე ხმა:

— საღამი გაბაფხულს,
საღამი სიხარულს,
და ქაღურ იმედებს საღამი კვდავ.
ედები მოვითხოვთ,
ედები მოვითხოვთ;
ძირს ომი, ატომი და კაცთა კვდა!

ჩვენ გვირდა პენეტრის
უშფოთვედ სრბოღაში
ისმოვეს ბავშვების ძვირფასი ხმა.
ჩვენ გვირდა მინდერები,
თავთუხის შრიადი,
მშვიდობის სიმღერა, თესვა და ხენა!

ჩვენ გვირდა. ჩვენ შევძებდით.
ჩვენ ჩვენსას გავიცნათ.
სამყაროს შემოვხვევთ
ედურად მკადავს.
მშვიდობის გაბაფხულს საღამი, საღამი!
ძირს ომი, ატომი და კაცთა კვდა!

10.059





ნლეგი თგილიწე უიქრბი

თავის საყვარელი თბილისისათვის მან გააკეთა ძალიან ბევრი, — 40 წელი მოხმარა ქალაქს, რომელსაც ვთავყვანბა. ეს გაბლავთ თამარ ლევთვა — ამგამად თბილისის საქალაქო საბჭოს დეპუტატი. ხანგრძლივი და ნაყოფიერი საზოგადოებრივი მუშაობისათვის, დაბადების სამოე წელთან დაკავშირებით პერსონალური პენსიონერი თამარ შერბაკოს ასული ლევთვა წელს დაჯილდოვდა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საპატიო სიგელით.

მისი ძალიან შორი გზით მოვიდა დღემდე ამ გზაზე ბევრი ნახა და ბევრი ისწავლა. აი, რას ამბობენ ამ გზაზე გატარებული წლები:

1924 წელი. მთვინებე გიმნაზიელი აწყობის ლიტერატურულ საღამოებს, მის ლექსებს და მოთარბობებს ბეჭდვას ჟურნალი „თეატრი და ცხოვრება“.

1925 წელს თამარი თბილისის ინვალიდთა სახლში მუშაობს კულტურ-შეჯად აშწველის წერაკითხვას დაგრდობილებს, დასკავს სეპარბები თეატრში, აღამაზებს მათ ცხოვრებას.

1926 წელს თამარი პროფესიულ კავშირებშია. აქ დაიწყო მან ბრძოლა მუშათა უფლებების დასაცავად, ძველი გადმონათების აღმოსაფხვრელად.

1927 წელს თამარი ღიასბლისია. მისი იდებე, მისი დიდი ენთუზიაზმი გაიზიარა შეუღლებ და მეგობარმა. შლევა ლევთვა ასე ეუბნება თამარს: „შენ შეგიძლია მინ არ დავდე, შეგიძლია აკეთო ის, რასი მოწოდებას გატყის“.

ერთ დღეს თამარი მოდის და ისმენს საქალაქო საბჭოს დეპუტატის მუშაობის ანგარიშს. დარბაზში ბევრია მსავითი ღიასბლისი. ისინიც იმშენენ — სად არის წუადი? — სად არის პლექტრინი? — სად არის წყრბი, მომასხურება? — კითხულობს თამარი ტრიბუნედან. მისი ცხტილი დღება დარბაზს. დარბაზი გუზუნებს, ფხვზე დგბიან. — ეს ივარებს დეპუტატად, — იძიბიან ადგილებიდან, — ეს ვამოვადებება.

ღიასბლბი ხალხს აირჩია თავის დეპუტატად. ეს იყო მოლიუბნელი, ეს იყო ძალიან მაკრბიერბელი თამარისათვის. ადგლია კირბეკა, ნალღოვანების დანბვა, დაგრბი ძწელი იწუშოა უნაკლოდ. ძწელია იყო ხალხის კარგი მსახური არა და თამარი სულ ახალგაზრდას, ეს იყო 1934 წელი.

მამინე საქალაქო საბჭოში მოვიდა თავისი ახალგაზრდობით, დიდი ცეცხლით და შრომის დიდი სურვილით. მას ცველაფერი ემტებოდა თავისი: ჟან-ლინე, რწწწა, ეწწწა, ოცწწები, აღმწწწა...

ის დღეთა და ბავშვთა ჟანდაცვის სექციას განავბდა. ერთ საღამოს დღება-შეუღლებთ ავიყო ქალაქის საბჭოს შრომა. 50 მრავალწელიანი დედის ნაცვლად თამარის ენთუზიაზმმა 70 დედა შეკრბა. ბავშვების მათთვის მოწოდებულ ოთახებში წაოვანებს საგანებოდ მოწვეულმა აღმზრდებლებმა. სულ პატარებს სათამაშოებმა მოსტაცეს თვალბ. თუორად გაქაოთებულ ლღინებში დღებმა ჩვილები ჩაწწწინეს და ადგლები დოიკავეს დარბაზში. აქ მათ იგრბნეს, როგორ იცავდა საბჭოთა ბელისუფლებმა მათ უფლებებს, რა დამბარება გეუფინდათ, როგორ უნდა აღუსარდათ მრავალწელიანი ოუბანს წვერბები, როგორ დაეცვათ სისუფთავე, როგორ მიეცია ბავშვებში-სათვის განათლება, როგორ გაეწიათ პირველი საექიმო დანმარება...

70 დედამ სბვა სამოედანის განადო, რომ მათი და მათი შვილების მღგომარბობაზე ფიქრობენ ადამიანები, რომ არის მთსავითი ოუბანს ქალი, ღიასბლისი თამარ ლევთვა და მათ ინტერესებს იცავს.

1937 წელს თამარ ლევთვა თბილისის საქალაქო საბჭოს აღმასკომის ინსტრუქტორია და თბილისის საბჭოს სადებუტატო ჯგუფის თავმჯდომარე. მამინე დიადე თამარის წინადადებით წველის დასალევი მადრწწწები ქუბრბში, მამინე გაფართოვდა მუშანის ქუბა, მამინე მოიპრეცადა ლწწწინის ქუბისასობა ლღებ, მამინე... ქალაქის ქუბრბმა, ქალაქის შწწწებმა, ქალაქის ადამიანებმა იციან, რა ვაკუვდა მამინე.

1942 წელია. თამარი, როგორც ძველი მუშაობი, მისკავთ გავით „ზარია ვოტოსას“ რედაკციამ და ნინავეთ ლიტბუშაკად მშრომელთა წერილების ვანყოფილებით. ქალაქი იცნობს მას, როგორც მასობრივი მუშაობის ოსტატს, მუედამ ახლის მათებულბ.

რწწწალბისი პრისაკტებზე თამარი ხედავს ცნობილ მსახობს და კანალოვს. იმავბა აზრი — მოაწყოს თბილისში მყოფი მსახობების ე კანალოვის, ო. კინებრ-ჩწწწას, შ. თარსაოვის, შ. კლოშოს, ე. რიოვოს, ე. მასალბოწწწას და სტწწინის შწწწწწა გუზუთის მყოთბეღებთან, აქტეობთან, ქალაქის ინტელბიციასთან.

საღამო ვამოვადე გრანდიოზული. მასზე დღებანი ლდაბაკობდწწენ თბილისებლები.

შენც აქ მოგიყვანს

ცნობილი მასპიობები აღფრთოვანებულნი იყვნენ შეხვედრით. შეხვედრის მონაწილეებმა ერთმანეთს უამბეს, რას ქნიათ, რას აცხოებენ ომის ამ მძიმე დღეებში სამშობლოსათვის, რით ეზამარებიან ფრინტს, მერე აქ, ერთმანეთთან საუბარში უფრო განმტკიცდა მხარდაჭერის დიდი იმედი, ჩვენი გამარჯვების რწმენა.

თამარ ლევანის მშრომელთა წერილებით, საჩივრებით, სიგნალებით გატყინი ჩანთა მუხლებზე უღვეს და ცოცხ, გაყინული მატარებელი მიაჭრობებს დასავლეთისკენ, აღმოსავლეთისკენ, სამხრეთისკენ. ეს იყო მძიმე წლები, ძალიან მძიმე. ადამიანების მიყოლი დას-ღინე, ფიჭვი მიმართული იყო მტრის განადგურებისაკენ. ნაღობი რბროდა დრო შინდარჩენილებზე საფიქრლად. ადამიანები მოიხმოვდნენ თავიანთი უფლებების დაცვის. და თამარი იყვლდა საქმეებს, ეტებდა ადამიანებს, აფრთხილებდა.

1945 წლიდან თამარ ლევანა მშრომელთა წერილების განყოფილების გამგეა.

კიდევ კარგი, მას ქაინდა ბევრი რამ, გამოყოფილი წინა წლებიდან, შეძენილი შრომის გრძელ გზაზე — ძიების სურვილი, კუბანსურობა, ბრძოლის უნარი, შინაგანი ცესხლი, ადამიანის სიყვარული!

თამარი თავისი რაიონის აღმასკომის მუშაობაზე მოწაწილობას, ატარებს ღონისძიებებს, არასოდეს არ გამოუცდება მის ცხოვრებას, ბევრი რამ გააკეთა მისი კეთილშინდობისათვის, მისი ცხოვრებისათვის. ის ეტები მიწვევებს რაიონული საბჭოს დეპუტატია.

1949 წელს თბილისში აღაპარადნენ 1 მათის რაიონის თათრობაზე აღმასკომში შეიქმნა „დეპუტატის ოთახი“, რომელიც დეპუტატის და ამომრჩევლის დახმარებას, ამომრჩევლის ინტერესების დაცვას უწყობს ხელს. ეს ინიციატივა ამ რაიონის აღმასკომის ინტერსტორის თამარ ლევანასგან მოდის. თამარი ხვდება ადამიანებს, ეზმარება საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესებაში, საწარმო-დამუშავებლებთან აყალიბებს თვითიმეღვე წრეებს, ზრუნავს საწარმოების, საცხოვრებელი სახლების უზრუნველ, ქაქების სოსუფთავისათვის, რაიონის გამწვანებისათვის, ქალაქის გაღამაზებისათვის.

განვლო წლებმა. იფიქრებს, რომ დაიღალა თამარი, როცა ავადმყოფობის გამო გაეძა დაქვსათუ.

მჯდამ შინ მინც არ დაუდგა გული, რადგან ორჯერ აირჩინა საქალაქო საბჭოს დეპუტატად.

თამარმა იცის, თუ დეპუტატმა არ გაამართლა ნდობა, ის შეიძლება უკან გაიწვიონ. დეპუტატს ირჩევენ არა მარტო იმიტომ, რომ აფასებენ, არამედ იმიტომ, რომ ხალხს სჭირდება და ხალხს უნდა ეზმასუროს.

ერთია, შორიდან უყურა, როგორ წყვდება საქმეები. მეორეა, თვით მიიღო მონაწილეობა მათ გადაწყვეტაში, შენი იღვა აქციო სინამდვილედ და შეეცალო ხალხის ცხოვრებას. იმიტომ საჭიროა დიდი სიფრთხილე, დამოქრება, გულსიყური, მონდობება.

თბილისის საქალაქო საბჭოს მუდმივ კულტსადამანაოლებლო კომისიის, რომლის თავმჯდომარის მოადგილეა თამარ ლევანა, აფიქრებდა თბილისის ახალდასახლებულ მსოფებში მოსახლობის კულტურულ-სადამანაოლებლო მომსახურების არადაამაგყოფილებელი მდგომარეობა. დეპუტატებმა შეისწავლეს ეს საკითხი. ამას მოჰყვა თვალსაჩინო შედეგები: მოგარდა განათვისის საკითხი, ვაფართოვდა სადატრო ქსელი, დაიდგა ურუნ-გაზეთების რიხურობი, საფოსტო ყუთები, ტელეფონის დამატებითი აგებობალები. ახლო მომავალში საბურთალოს და დიღომის მსოფების მოსახლობის მიიღებს კინო-თეატრის ახალ შენობას, გაიხსნება ბიბლიოთეკა.

თამარის აზრით კიდევ ბევრი უნდა გაკეთდეს თბილისის და თბილისელებსათვის, რომ იყოს სანიშნო სისუფთავე ქუჩებში, ღამაში შუქრკლამები, საგაზეთო ჩარჩოები, საქორწინო კაბები ქორწინების სახლში...

ყოველ დღეს ახალი საზრუნავი მოაქვს.

თამარი ყოველთვის ცხოვრობდა ამ საზრუნავით. აყენებდა და იცვლდა ხალხის მოთხოვნებს, გაქაინდა საკითხები სხდომებზე, აყენებდა გადაწყვეტილებებს ხალხს და ამორაყოლებდა ამ გადაწყვეტილებებს.

ასეა ახლაც.

მას უფლება არა აქვს წლებს გაატაროს ახალგაზრდობა, ენერჯია, ხალხისი. წლები აძლევს მას გამოცდილებას.

ის აყვება წლებს თავისი ცხოვრებით. მას არ ენანება წლები თბილისისათვის.

თუ ემ დიღილი არ მაიწიწვდება, — ჩემი ამ მოსვლაც შენი ბრალთა. უყავარ ვისიყენ თაღლები სწულდება. და მე გმონია, ისიც ქალბა...

შენზე ოცნებას თავი მივეცი. ტუე რაღაც უცხო ზღაპარს მომიყუა... უცებ აჩქაროდა გული იმედით: რომ გვაზაფხული შენც აქ მოგიყვანას.

სიმღერის სიყვარული



იქნებ წაიღო ტრაფალის ეამი, გადამიღოდა ფერი და ეცხი. იქნებ სხვამ მოსტრა ჩემი ლტრწამი და სალაზროვი აყვანა შვენი.

იქნებ დაეცა ოცნების მები, გადამიხანძრა სულში ბუღლები, იქნებ უკუსთო ვაფოყვავ ფები და პოეზიის ეფოთხმებები...

არა! სიმღერის უყვავ სიყვარულს ასე უბრალოდ ვერ მოვეცხვები, კვავა შუის ნათელზე გამოუსხლელი — მებეზინებია ეველში ლექსები.



ქიქტი

მოველ და ახლა არა მიზნას რა, ვნახეთ და თითქოს გავჩნდი ხელახლა. მიტომ ვიყავი ოლბათ შოშორა, მე თქვენი თავი რომ არ მენახა...

გოხოვთ, ნუ დამძრახავთ, თუ ვნახეთ გვიან, გადამიზოველ თავე, არწიოე. ო მე განვიღო რაღაცა დიღელს, შინდა ვინმესთვის თავი გავწირო...

„თედოს უნდა დაგუცადო, ის მიყვარსო!“, მაგრამ ვერ გახვდა

— გათხოვება არ მინდა. უნდა ვისწავლო... — წარმოთქვა თამრომ და მამას შეხედა მოღუშულ სახეზე, რას იტყვისო.

— რაც ისწავლებ, მშვენივალად გაყოფა. ახლა ქმარსა და შვილებს მოუარე. შე უკვე დახვდები. დღეს თუ ხვალ გადაგზონდები და მოგადგები; პატრონს უნდა ჩაგაბარო, პატრონს!

მედილი მაგარი და ძნელად გასატეხი კაცი იყო. რასაც აიჩქმებდა, კიდევაც შეასრულებდა ხოლმე. თამრომ ვერც ტირილით და ვერც ხეყნით ვერ მოახლო მიამის გული და ბოლოს ბედს დაემორჩილა.

თამრო დედა გახდა. ერთგულად მართავდა ოჯახს. ზრდიდა და უვლიდა თავის პატარა ბუნთუსა ბიჭს, რომელსაც თედო დაიარაყა სახელიად. თედო კი აღარ გამოჩენილა სოფელში. ამბობდნენ: ოშიწი წაიყვანეს და დაიღუპა. მაგრამ თედო მაინც ვერ დაივიწყა თამრომ. მისი წიელი მღვინით დაწერილი პატარა ბართი ძვირფასი განძითი ქონდა შენახული ზანდღუსში.

„დახიე!“ — ეუბნებოდა ვიღაც.

თამრო წერილს დასახედად ვერ იმეტებდა.

„შეინახე!“ — ჩასძახოდა ყურმი მცირე.

თამრო „მეორეს“ უფრო უკრებდა. მაგრამ შენახვისაც ეწინააღმდეგებოდა ქმარი, დედამთილი, მასული, შვილები. ვინმეს რომ ენახა იმათ საყვედურებს ვეღარ გადაუტრებოდა. გადაწყვიტა ისეთ ადგილას დაემაღლა, რომ არავის თვალში არ მოხვედროდა, მაგრამ ასეთი ადგილი ვერსად გამოძებნა. ხან ეს იფიქრა, ხან ისა და ბოლოს ქმარს ნაყიდ სავერდის საგარძელს გაუშვებდა თვალში.

„ხომ შეიძლება ამ საგარძელში დავმალო?“

„რატომაც არა?“ — უპასუხა თავის შევითხვას და საქმეს შეუდგა.

საყურავი მანქანის საშვით რამდენიმე პაწია ზრანზე მოხსნა, რომლითაც სავერდი იყო დამატრებული საგარძელზე. წერილი ზღვის ხმელ ბაღახებში ჩაქუცდა. მერე კი ისევ თავის ადგილზე დაამატრა სავერდი.

დიდი ხანი გავიდა...

ქმარმა მუშაობას თავი გაანება და სახლში ფუფუნებდა. პატარა-პატარა საქმეებით ერთობოდა. საგარძელი? საგარძელიც დამკვლავა. ნაიჭრებზე ძლივსა ტყუობოდა, რომ ოდესღაც წაიყვანა ფერისა იყო. ჩაღრმავებულიყო და გაყვეული სავერდიდან აკა-იქ ზღვის ხმელ ბაღახებს ამოეყო თავი. ერთხელ ფერიც მოსტეხეს და მოღვადა გადასადგები გახდა.

— მოიტა, დედაცაყო, ფეხს გაეყვებოდა საგარძელს. მაგ ბაღახებსაც მოგაშორებ, ზედ ფიცრებს დაეყვებოდა და სხამად მაინც იგარებოდა, — უთხრა ერთხელ თამროს ქმარმა და საგარძელს კიკრიკით დაუწყო.

ჯერ გახვდებოდა სავერდი გადაძირა. მერე ბაღახებს დაუწყო მოკლა.

უხვად თამროს წერილი გაახსენდა. შევინდა ქმარმა არა ნახოს, შევინებულე მივიარა და საგარძელს. ღელავს დაუწყო ხანამატებში. მადგინდა ბაღახს, მაგრამ წერილი მაინც ქმარს მოხვდა ხელ-



ში. დახვდა, გადააბრუნა, ისევ გადმოაბრუნა და უნათვლად ვერც ერთი სიტყვაც ვერ ამოკითხა.

— სთავალე გამოშობა, დედაცაყო, რაღაც ქალღელა, ერთი წაყვითო!

თამრომ ყურმი მოყურა. ვითომ ვერც კი გაიგო ქმარის ნათქვამი. ქმარმა ერთხელ კიდევ დაუბაძა ქალღელს და უნათვლად ბაღახებთან მიავლო.

კოტანის შემდეგ თამრომ იკუთრება დასუფუნებდა. ბაღახები გადაყვარა. წერილი კი ჩუმად უხვებში შეინახა. საღამოს, როცა ქმარი სოფელში გაი-

და, თამრომ წერილი ისევ ამოიღო და კითხვა დაუწყო. ქალღელე გახურებულიყო, ნაკვეთ გაყვეთლიყო. ასობით ძლივსა ტყუობოდა, მაგრამ თამროს არ გასანდებოდა წაყვითხვა. წაყვითხვა, დაკვეთა და ღმინითი დახვდა.

მტრადღებოთი ჩაიჭრეს მის თვალწინ თედოსთან გატარებულმა დღეებმა. კიდევ დახვდა ქმარსა და თავის ძველ ზანდღუსში, დაეცილი ტრასამლის კვეთ ფრთხილად შეაყურა. ვერც ახლა გაიმეტა დასახვება და გადასადგებად.



Գրքի Տեղաց

„ԼՈՒՆԴԵՐՆԵՐՄՈՒՆ“

Ման խորան զբաղվածությունը լայնորեն հարթվում է միջոցով։ Ինչպես անցյալ, հիշում ենք անցյալը և ներկայիս ցուցաբերում ենք մեզին քաղաքի խորանի զարթոնքը։



Բանի ցանկանա

Ման խորան զբաղվածությունը լայնորեն հարթվում է միջոցով։ Ինչպես անցյալ, հիշում ենք անցյալը և ներկայիս ցուցաբերում ենք մեզին քաղաքի խորանի զարթոնքը։



Մեղի Բանա

Ման խորան զբաղվածությունը լայնորեն հարթվում է միջոցով։ Ինչպես անցյալ, հիշում ենք անցյալը և ներկայիս ցուցաբերում ենք մեզին քաղաքի խորանի զարթոնքը։

Ման խորան զբաղվածությունը լայնորեն հարթվում է միջոցով։ Ինչպես անցյալ, հիշում ենք անցյալը և ներկայիս ցուցաբերում ենք մեզին քաղաքի խորանի զարթոնքը։

ԶԱԿՆՈՒՄ

Ման խորան զբաղվածությունը լայնորեն հարթվում է միջոցով։ Ինչպես անցյալ, հիշում ենք անցյալը և ներկայիս ցուցաբերում ենք մեզին քաղաքի խորանի զարթոնքը։

Ման խորան զբաղվածությունը լայնորեն հարթվում է միջոցով։ Ինչպես անցյալ, հիշում ենք անցյալը և ներկայիս ցուցաբերում ենք մեզին քաղաքի խորանի զարթոնքը։

Մեր երկիրը կոմունիստական է

Ման խորան զբաղվածությունը լայնորեն հարթվում է միջոցով։ Ինչպես անցյալ, հիշում ենք անցյալը և ներկայիս ցուցաբերում ենք մեզին քաղաքի խորանի զարթոնքը։



Ինչպես ենք աշխատում



Ինչպես ենք աշխատում մեր հողին

Ման խորան զբաղվածությունը լայնորեն հարթվում է միջոցով։ Ինչպես անցյալ, հիշում ենք անցյալը և ներկայիս ցուցաբերում ենք մեզին քաղաքի խորանի զարթոնքը։

ԻՆՏԵՐՆԱԿՆԱԿ

ՄԱՐՏ 1950

ჩივი-ჩივიდან მარტინის

თანამედროვე ფრანგი მწერალი კალო, კომუნისტი მარტინა მოვო ერთ-ერთი იმ ავტორთაგანია, რომლებიც სამწერლო ასპარეზზე მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ გამოვიდნენ.

საბჭოთა მკითხველმა მისი შემოქმედება უკანასკნელ წლებში გამოცემული სამი წიგნით გაიცნო. ესენია: „დედოფლის ვისკი“ (1958 წ.), „ღრუბელი“ (1958 წ.), „ნორმანდია-ნემანი“ (1962 წ.).

ყველა ამ წიგნს ერთი თემა აერთიანებს: მისი გმირები, ე. წ. მაღალი საზოგადოებიდან გამოსული ადამიანები, ხმას იმაღლებენ საყოფარო, არისტოკრატიული წრის წინააღმდეგ და ავტორის სიმპათიებიც მთლიანად სოციალური უკუღმართობით ჩაგრულ ადამიანთა მხარეზეა.

ჩემი ავტორმანქანა წყნარად მისრიალებდა მთავრით განათებულ გზაზე დალილი ვიყავი, მეძინებოდა. ის იყო, რივიერ-რუემი ავადმყოფი გასწავე და შინ გბრუნდებოდი. ის საბარლო უემედო მდგომარეობაში იყო — კიბო ქიანდა. რივიერ-რუემი ტუბუკინი, ტაობიანი ადგილია. ღვთისაგან განწირული უნდა იყო, იქ რომ იცხოვრო. ჩემი პაციენტიც ღვთისაგან იყო განწირული.

არ ვიცი, რატომ გამასწენდა თოვლი. ის ხომ არასოდეს მინასავს, მშობლად სურათებში, ფილმებში და სახალალო მისალყო ხარათებზე თუ მომირატს თვალი. სინამდვილეში, ისიც კი არ ვიცი, რანაირია. მთავრის სინათლის ხის ფოთლები და მდელი ზრთიანად გადაეთეთრებინა და, რატომღაც, ჩრდილოეთის ზამთრის პეიზაჟი წარმოვიდგინე. სამხრეთი არასოდეს დაბნობდება, ამიტომაც შექმნებდა წარმოვიდგინო, რომ ციდან შეიძლება სხვა რამეც წამოიფიქვს გარდა წვიმისა, რომლის მძიმე, მსხვილი წვეთი მიწაზე ისეთი ხზავრით ეცემა, რომ სილის გარტყმას გაგონებს. ის ნერვების მოშლელად ნელა, ნელა მოდის, ან ქვემეხივით ქეჭხს და მიწაზე ტუფივით სცდება. თუმცედი მერის ბოლო ადის და ბლახასაც საუკეთო სუნე ეძლევა. ნეტავი თოდს თუ აქვს სუნე?

ჩემი ძველი შვეროლე, ახალნაყიადივით, მსუბუქად მისრიალებდა გზაზე. შინ შუალამზე ადრე ვერ მივალვცე. დაწოლის წინ მსუბუქი ვისკი, უკანასკნელი სივარტები, მერე კი ძილი.

უკვამ, ფარების უკვამ, შუა გზაზე მდგომი გორნა გამოჩნდა. გზის მოაჯირის დაგებულ მანქანაც იქვე იდგა. გორნა ხელხს იქნენდა და თან რაღაცს ყვიროდა. ჯერ გზის გაგრძელება ვიფიქრე, მინდოდა რაც შეიძლება ჩქარა მივსულიყავი შინ, დაწოლილიყავი, დაბეჭუტა თვალები და ღვთისათვის მეთხოვა, ტელეფონს აღარ დაერეგა. მაგრამ ხომ არ შემეძლო ქუბაში მდგომი გაქურტისა!

მანქანა გაგაჩრე.

მაინცე მოიბრინა და კარებს ჩამოყვარდა. ჩრდილი მფარავდა. ბუნდოვანად თუ გაჩრტევიდა ჩემ სახეს. მე კი მის ყოველ ნაკვთს შესანინავად ვხედავდი. პატარა, გრძელი სახე ქიანდა, ტკეპინი თვალუბი და პიჭვიით მკვირცხლი მიხვარა-მოხვარა. თვრამეტი წლის თუ იქნებოდა. ცისფერი, სამუშაო შარავლი და ძალზე გრძელი ქურთუვი ეცვა. თმა მოკლედ შეგტრეპილი ქონდა, ხოლო ივრე — არისა და იმავდ დროს ეწმავურცი და მოგრძალებული. მიხვდელი, ღმინავ ეწმინოდა კიდეც, მაგრამ ცდილობდა არ შეეშინევიდნენ. სამხრეთული მთავრით განათებული, ისე კარგი რამ იყო, რომ ჩემს თავს უნებლიეთ შევეკითხე, ნეტავი რა ფერის თვალუბი აქვს-მეთქი.

— სულეური ამავი დამემატო... — თქვა მან.

ხმაც ლამაზი ქიანდა.

— ეს საძილედი მანქანა აღარ იძერის, — აღმფთვებით მანიშნა გზის პირის მდგომ ბოუტე.

გამეყვინა.

— იქნებ ბუნზინი გამოვილია?

განაწყენებული სახით დადგომხედა:

— სულელი ხომ არ გგონივართ?

ისეც გაემეინა და მანქანიდან გამოვივედი.

— ასეთი ამავი გამოვიდელხესაც ვმართებთ ხოლმე.

უკვამ მასაც გაცივინა.

— იცი, მართალია. მამარეუსაც კი ასე მოვივინა.

უკვე მანქანის ძრავს ვთავალივრებდი.

— მე ელი მჭეია, — თქვა მან, — ელი მოგამინ. პროფესორი მორგანი მამარეუსა.

პროფესორი მორგანზე ბევრი რამ გამოვირნა. მას ბოული ამერეცა იცნობდა. ამხობდენ, ერთ მწვენიერ დღეს ნობელის პრემიას მიანიჭებენო.

კიბოთი დაავადებაში მან თუ რაიმე საკითხი არ იყოდა, ეს იმას ნიშნავდა, რომ, საერთოდ, არავინ არაფერი იყოდა.

— ო, — ვუქვი თავადუბლად, — ბუდი კეპინით, ის მართლაც შესანიშნავი ადამიანია. — და რადგან უკვე გამეცნო, ჩემი მხრივაც დავემატე:

— ჯონ ფარლეს მემბინან. პროფესიით ექიმი ვარ.

სისარულისაგან წამოიყვირა. ჩემმა პროფესიამ საბოლოოდ დაამშვიდა. თუკი აქმედე უცნობი შოფერი ამინებდა, ახლა პატრესაცეცე პირიფენება მიმილი.

— რით არის ავად თოიდორა? — მეთხინა მან.

— თოიდორა.

— მაინც რომ მანქანა მარეკა, ასე მოვინათლეთ. არ მოგეწონთ ეს სახელო?

— ასე მიზანტიის დედოფალს ეძახდენ.

ჩემს გამწალეულობას გორნა არ გაუკვირებია.

— ვიცი. მე კი მანიდას განაბარებულად დეკარტი მასაც ასე ეძახიან.

სამინდალდ მისამეზრებელი ქალია...

ძრავის სინჯვას თავი გაგანებე და წამოვდეკი.

— ძალიან მყენის, მაგრამ უნდა გაგუწყუთო, თოიდორა ისეთ ავადმყოფობას შეუგანდა, რომლისაც არაფერი გაგტეება რა.

ჩემს ნაყებზე მომზიბოვად გათყინა:

— რა მისწრებულად თქვით, თოიდორა ცოცხალი ავადმყოფი.

— დიდი არაფერი სჭირს, მტანაიკოს აფვილად შეაკეთებს, — კუთხარის დასამშვიდებლად.

გოგონა შეფიქრანებულ თვალებს არ აცილებდა მანქანას. ვგონებ, ლაფანდის სურნელს ედრებოდა მისი თმის სურნელი, რომელსაც ასე მკვეთრად ვგრძნობდი. მასზე ბევრად უფროსი ვიყავი.

— მომისმინეთ. ვფიქრობ, მხოლოდ ერთი გამოსავალი არსებობს: ჯექსონში მივდივართ და თქვენც ბარზე შინ მივიყვანა. ხვალ კი თქვენი გარაჟის პატრონი დაურეკავთ, საჭირო ზომებს მიიღებს.

კარგად ვხედავდი, რომ ყოყმანობდა. ტურებს იცვნიდა, ნერვიულობისაგან არ იყოფა, ხელები სად წადო. უცებ შემოშვდა. მთვარისაგან ზურგ-შეკვეთით ვიღებდი და, კარგად არ ვჩანდი. ეტყობა, კარგი შთაბეჭდილება მოვახდინე, გოგონამ გაიღიმა.

— კეთილი ჰრძანებულხართ. წაგიდეთ, — თქვა და მხიარულად დაჯდა ჩემს გვერდით.

მანქანა ადგილიდან დაეძარი.

ძილის სურვილი სრულიად დამგყარდა. მხნედ, ფხიზლად და შესანიშნავად ვგრძნობდი თავს. ცოტაც და ვიმღერებდი. დაღლილობა ისე ჩამომიცილდა, როგორც სხეულიდან პალტოს ვიცხლებთ ხოლმე: სიამოვნებით მიმყავდა მანქანა; მომწონდა ეს ღამე, მომწონდა, მოსახვედრში ვილის მხარი ჩემს მხარს რომ ეხებოდა. ღრმა სულისა და სიცოცხლის დაუღვეველი სიხარულის

გამო მას არ შეძელი დიდი ხნით შეგკავებინა თვალთა ციმციმი, დაულაღავად ლაპარაკობდა, მე კი ვისმენდი და ვიცინიდი.

— სწორედ მაშინდა თვისაგან მოვდივარ. თვეში ერთხელ ყოველთვის მასთან ვსაძილობ.

— წუთად გაცუთ?

— დიახ! უკვე ცხრამეტი წლისა ვარ და ძალზე სწუსს, ჯერ კიდევ რომ არ მყავს საქმრო. დარწმუნებულია, არ ვიყა ვაფებს თავი როგორ მოვაწონო.

ცხრამეტი წლისა ყოფილა ბევრით არ შევმცდარვარ. მერე დაღვრემილ-მა დაუმატა:

— მაშინდა უკვე 47 წლისაა და შინაბერაა. მამა ყოველთვის ამბობს ხოლმე, არ უნდა ილაპარაკო ისეთ საკითხზე, რომელიც თვითონ არ გესმისო.

გამომცდელი თვალით შევხვდე. მაგრამ არა, მასში არაფერი არ იყო გამომწვევი. უბრალოდ, თავი მოუყარა ფაქტებს, რომლებიც მისთვის ესოდენ ნათელი იყო. და ისიც, რომ გოგონა ასე თავისუფლად ლაპარაკობდა ამაზე უცნობ მამაცათან, შუაღამისას, მანქანაში, ძალზე უხდებოდა მის პატარა, კარზე ნიჟაასა და მაღალ ყელს. მანინვე ვიგრძენი ელი მორგანის ხასიათი: ეს იმ უემპაო არსებათაგანი იყო, რომლისთვისაც უცნობა ყოველ-



უკეთეს დასახლება

ის ყოველთვის მიიქცარის, მიუხედავად იმისა, რომ მხარზე მძიმე ჩანთა აკიდია. სწრაფად მოივლის ლუფის, ზოგერთის, ლუქსემბურგის ქუჩებს, შემდეგ ოდესისა და ვაზისუნის ქუჩებზე გავა და მგალობლიშვილის ქუჩით ბრუნდება 52-ე საფოსტო განყოფილებაში.

ჩვიდმეტი წლის წინათ დაიწყო ნადია ბელკოტსკაიამ ამ განყოფილებაში მუშაობა. მამინევედის ხარაჩოვები იყო. მხოლოდ აქა-იქ მუხედგბოლით დამთავრებულ შენობებს და შიგ ახალ-შესასლებულ მობინადრეებს. შემდეგ აშენდა და გალამაზდა ეს უბანი. გაიყვანეს წყალსადენი და კანალიზაცია, მოკირწყლეს ქუჩები და ტროტუარებზე დააგეს ასფალტი. გამრუე ადამიანებმა ქუჩები გააწმენეს და უზო-კარმიდამიში ბაღენახები გააშენეს. აყვავდა და წაყვავდა დაეშვაგას მანამდე ხრიოვი გავრანებული ადგილი.

ახლა ვეძიის თბილისის ერთ-ერთი შესანიშნავი საცხოვრებელი უბანია და ნადია ბელკოტსკაია ამ უბნის მშენებლობის, ვეძიის ცხოვრების დამკვიდრების უშუალო მოწმე და მონაწილეა. ამიტომ არის, რომ იგი კარგად იცნობს თავის უბანს, მის მცხოვრებლებს, თითოეულ მობინადრეს. იცის, ვინ როდის დასახლდა ამ უბანში და როგორ ცხოვრობს. იცის, რომ ამ სახელში, საიდანაც სიყოფიერების და სიმღერა მოისმის, მხიარულებს მიზეუნი ბავის დაბადება, ამ სახელში კი, მგალობლიშვილის ქუჩის მე-12 ნომერში, სადაც ნადია ბელკოტსკაიას ბევრი გახუთი და ეურნალი მოკვს, ფიზიკოსი, დოცენტი რადდენ კიკვიე ცხოვრობს, მისი მეუღლე თამარ გიორგობიანი დამასაურებული მასწავლებელია, შვილი — რამაზი ასპირანტურის ამთავრებს და თეორიულ ფიზიკაში მცენიერული მუშაობისათვის ემზადება. ფოსტაში ახალი ეურნალები რომ მოვა, ნადიამ შეპირად იცის, რომ „სკოლა და ცხოვრება“, „პრიოდა ი ეიზნა“, „წინავე სილა“ და ამერიკული „ფიზიკალ რევიუ“ რადდენ კიკვიის ოჯახში უნდა მიიტანოს.

ნადის უყვარს ადამიანები, ესმის მათი ფასი. ცხოვრებაში ბევრი ჭირ-გარამი გამოუვლია, მაგრამ გაცივებაში მუდამ უპოვრო ადამიანთა მხარდაჭერა და დამხრება.

ახალდაქორწინებულ იყო, ომი რომ დაიწყო და მეუღლე ფრანტზე წაიდა. ღარიბ ოჯახში მარტო დარჩა ფეხშიშე ქალი. ნადის გაფი შეეძინა. მძიმე შრომაში გაიარინა ახალგაზრდობის წლებმა. ფრანტიდან ქმარი დასაბრუნებელი, ავადმყოფი დაბრუნდა და წალე გარდაიცვალა. უბედურება მებრეით დაატყდა ოთვე ახალ-

ამიტობაა, მას შემდეგ ცილიობს სხვებს ასიაშვილის, სხვებს შუეშუბუქის გაჭირვება და რიაციით გამოადგეს.

ამას წინათ ერთმა ფოსტალიონმა დეებმა უყანვე დააბრუნა, ადრესატი აქ არ არის, სახელი დაცვლილიაო. ნადიამ დეებმა გამოართვა, წაიკითხა და ალუღებოთ წამოიძახა:



გაზრდა ქალს. იყო მომენტი, ნადია ამბობდა: მეტი აღარ შემძლია, სიცოცხლე მომეზრდაო, მაგრამ მეზობლებმა, კეთილმა ადამიანებმა დახმარების ხელი გაუწოდეს, მომავლის იმედი ჩაუნერგეს. მათ დაუბრუნეს ნადის ცხოვრების იმედი და შეაძლებინეს აღეზარდა პატარა კოლია.

— დალუდვარი კაცი ხარ, გიგო! დეებმა წუხელ რომ მიგეტანა, ადრესატი სახლში დაგხვდებოდა. მე ვიციობ ამ ოჯახს. კარგი ადამიანები არიან. გაფიშვილი ჯონი სპორტსმენია. ამ გაზახელზე ტალინიში იყო შეგობრებაზე. იქ ერთი კალიშვილი მოსწონებია და დამგობრე-



ბია. სწორედ იმ ქალიშვილის დებემა: მოგდევარ, დამხვდითო. სამ დღეში თბილისში იქნება. ჯონის კი არაფერი ვეკიდინება.

— მერედა, რა ჩემი ბრალია. — თავი იმართლა გიგიმ—დექემა გუშინ მომივიდა გვიან, მუშაობის დაშვარების წინ, ვიფიქრე, რა საჩუქარი, ხვალ მივიტან-მეთქი.

— ასე არ იფიქრებდი, რომ იცოდე, თუ როგორ წახდა ჩემი დედა ელენე გუშინ ფოსტაში შემოიარა, რაში უწილი ან დებემა ხომ არ არისო, მოივიხა. მერე სინანულით მითხრა: ტალინიდან სტუპარის ველოდი, სტუპარს კი არა ფრდას, ჩემს სარკლის. ამის გამო სოფელში წასვლა დავაგვიანე. შეგებლების ათი დღე აქ გავატარე. ის კი არა ჩანს ალბათ, ვერ შოდის, ხელი შემუშავა. მტებს მოცდა ადარა ღირს. ჯონი ამ ამარისა, მტებს ნულარ ვიციდი, ადამამდე გავევთ სოფელში მატარებელსო...

ქოდა, ალბათ, გაყვნენ კიდევ. მივდიება ელენე. შესანიშნავი ქალია, აგრონომად მუშაობს გაწუანების კანტორაში. ადრე დაკვრივდა და გაკურნებთ გამოზარდა ერთადერთი შვილი, მასზე ამოდის მზე და მივარდებივრამდე იჩიჩინება: შეილო, დროა, ცოლი შეირთოო. მაგრამ ვერ იქნა და ვერ გადაწყვეტირა. ახლა თითქოს ბედნიერება კარზე შიდა რუხან და ჩვენი ბედუცვრობა აფერხებს საქმეს, —წყნით თქვა ნადიმ. შემდეგ ჩანთა აიღო, წასვლა დააპირა, რომ თითქოს რაღაც მოაგონდოო. ჩანთა მაგდელზე მიადგო და გარე გაგარდა. გაასწენდა, რომ იქვე მასლობლად, აფთაქში, ელენეს ნათესავი მუშაობდა და მასთან მიიჩინა, ელენეს სოფლის მისამართი გაეთო და ფოსტაში დაბრუნებულმა, დებემა გავუზავა, სასწრაფოდ ჩამოდიოთ.

ზაფხულის ერთ საღამოს ნადია ცენტრალურ ფოსტაში წვიდა. ვაქციშვილი ჯარში ყავდა, სამხედრო ვალდებულებას იხდიდა და დედა ტელეფონთან სალუპარაოდ იხმო. შინ რომ დაბრუნდა, ჩაი ააღუა, იყაშმა და, ის იყო უნდა დაწოლილიყო, რომ დაურთებელი წერილები მოაგონდა. გულმა არ მოუთმინა, გადაავალიერა: „თბილისი, ლექსემპურების ქუჩა, 26. იაკობ ლორთქიძე“. —წაიკითხა ერთ კონვერტზე ლამაზად გამოყვანილი რუსული წარწერა, წაიკითხა და შეწუხდა. „არა, ამ წერილის დავიკანება არ შეიძლება, ეს დანაშაულია, იაკობს რძალი ჰყავს ავად, უკიდურეს მდგომარეობაში. ეჭომებმა ვერა გაუგეს რა, ვინ იყის, რა სწორია ამ წერილში. იქნებ უნებარე საშუალებას ურჩვევნი იაკობს, ახლავუნდა წერილი“. —გადამწერტა ნადიმამ და წამოხდა, წერილი ჩიბეში ჩაიფო, ქუჩაში გამოვიდა. აბრეშუვის ფაბრიკასთან უკანასკნელ ტროლიკაში ჩაჯდა.

ღამის 12 საათი სრულდებოდა, ცენტრალურ სახლის რომ მიავლია. ღღერების სახლში არაგის ეჩინა, ავადმყოფს ღამეს უთევდნენ. იაკობს წერილი ჩააბარა, დავიკანებისთვის ბოლოში მოუღა და უკანვე გამოიჩუნდა. უბნს ეჩინა. სახლები ჩაბნელებული იყო. ქუჩაში მტრადლად ციმციმებდნენ ელნათურები. ოდისის ქუჩას რომ მიუახლოვდა, კუთხის სახლის ჩაბნელებულ ფანჯარაში რაღაცამ იღვჯა, გაანათა და ჩაქრა. კიდევ იღვჯა და ჩაქრა. ნადია შედგა. „ინტეჯა რა არის?“ — ფიქრობს, — იქ ხომ ინიერე სხვა ცხოვრობს. უცებ მოაგონდა: დღეს ლენეს მიუტანა, დედი და პატარა ყველანი კუთხისმი წავიდნენ. მამ რა ხდება სახლში? ფანჯარასთან მიიჩინა, თითის წვერებზე შედგა და თიხანი შეიხედა. ისევ გაისმა ტკაცენა, თიხანი გაანათა და ალუჯ აგვარა. ნადიმამ ფანჯარასთან მიგვეული ტელეფონორ დანახა, ცეცხლი რომ მივდებოდა. სამველად მუშაობები იხმო. მოიცოდნენ მიქელშვილები, შონიები, კანაკებო... კიბე შოიტანეს, ვედროებით და კეპებით წაალი მოზიდეს, ფანჯარის მიწები ჩალუქეს და თიხანი წაალი შეასხეს. მალე შესაბნელები მოვიდნენ და ხანძარი ჩაქრეს. ხანძრის კერა ტელეფონორ აღმოჩნდა, პატრონს ჩართული რომ ღარდნებდა.

და, მართლაც, ვეისში ვერ ნახეთ ოჯახს, ნადია ბელუცესკაისადმი მადლოვანებს, მისი მომსახურებით ცმაყოფილებას რომ არ გამოთქვამდეს. უნის მოსახლეობას უფარს პატრონის შწრობელი, მუყათი, გულისხმიერ ფოსტალიონი და სიყვთის სიყვითვე უღდის.

შარშან, 8 მარტს, ოდისის ქუჩაზე შეგროვდნენ დიასახლისები ნადიას შესახვედრად და როცა ნადია ბელუცესკაიამ ახალი გავრთები მოიტანა, იგი სახლში შეიპატრეს, ქალთა დღე მიულოცეს, გაუმასპინდლდნენ და უნის მოსახლეობის სახელით მიართვეს თიფთიყის ცაკეში. შინ ნადია ბელუცესკაისა ახალი სიხარული ელოდა, დიდი ხნის უნახავი, დავაგაცმული და დამწვენიებული ვაქციშვილი ნიკოლოზი თიხანში ბოლთას ცემდა და დედის მილოდინში ხირობნიზად ეწოსკენ იყურებოდა. ლეიონის მეთაურის ბრძანებით მას 10 დღის მდებარება მიეღო საპროლო და პოლიტიკურ მომზადებაში თავი გამოიჩინათათვის.

...დღეები დღეებს მისდევენ, თვეები —თვეებს. გადის წლები. სახეს იცვლის და მწვენიერდება კვირისი. უმჯობესდება მოსახლეობის ცხოვრების პირობები, იზრდება კულტურა. ამას უბრალოდ საფოსტო გზავნილებათა შინაარსსა და მოცულობაში მომხდარი ცვლილებებითაც ამჩნევს ნადია ბელუცესკაია.



ელენორა აქსი



დაჭრილმა თვალები გაახილა. სახეზე გაოცება გამოეხატა, ორი გემი ადგა თავს.

— თქვენი ხანი? — მისუსტებული ხმით, ქართულად იცინა.

— ელენორა მესხი.
— ოლია გველუსიანი.

დაჭრილმა თვალები ისევ მიუღია:
— მე ჯანაშია ვარ, კოკის მესხისა. თუ ვიცოცხლე, არასოდეს დაგიწყევბებ.

...ამირეკავსაისი ჯარების სანიტარულ სამმართველო სამხედრო ფორმანი გამოწყობილი მამაკაცი შევლა.

— ყრობის ფრონტზე შეგვიძლია ქართველ გემი ტელეს — ელენორა მესხისა და ოლია გველუსიანის. ვიხოვო მომეტე მათი ოჯახების მისამართები და მიიხრათ, სად არიან ისინი ამჟამად.

— გველუსიანი ისევ ფრონტზეა, ამჟამად სად იმყოფება ვერ ვეკვიფები. ელენორა მესხისა... — საცქეროდ გააგარბელა სამხარეთის თანამშრომელმა, მარე პატარა ურას გამოსწავა და ქალადღეშიმ ტექვა დაიწყო, — ელენორა მესხი დაიღუპა.

მედიკალე გემი ქალის დაღუპვის ფიციკალიერ ცნობა იღო. კოკი ჯანაშია მხოლოდ გვარი ამოიკითხა და უსიტყვოდ გაბრუნდა. მუხლმოყვითილი, ჩაფრთხილული მოყვებოდა ქურას.

მის შემდეგ რამდენიმე თვე გავიდა. საბჭოთა ნოემბრები შეუპოვარი ბრძოლებით მიიწვდნენ წინ, ათავისფლადდნენ მტრის მიერ დაკავებულ სოფლებსა და ქალაქებს. სასიხარულო ცნობებს გადამისცემდა რადიო.

რუსთაოლის პროსპექტზე, ჭაჭვავიას ქუჩის კუთხეში ხალხი შეკრფულყოფი და ახალ ცნობას იმსმელდა. იქვე იდგა კოკი ჯანაშია. ანაზღად მის ნაცნობს მარე მოესმა, მოიბრუნდა და... ნუყო მეროდ დაბადება...

— დიდი ხნის უნახავა და-მშასავით გადავხევივინერმანეთს.

— ქალბატონო ელენორა, ძვირფასო დამო, ცოცხალი ხართ?

— ვე ვე უნდა ვეიხოვოთ, კოკი.

ის საღამო, „მკედრებით აღმდგარმა“ ფრონტელმა შეგარბელა მიფრებებში გაატარეს.

...1930 წლის დამლევს ახალგაზრდა ქალმა და-ათმარა ბიბლიის სამედიცინო ინსტიტუტი და დატოვებულ იქნა მუანობა-გინეკოლოგის კათედრაზე აქედან იწყება ელენორა მესხის შრომათი ბიოგრაფია. მალე კანონიერობის სამინისტროს ბრძანებით ელენორა ორდინატორად გაიფარდა ქუთაისში, ახლადგახსნილ სამშობაო სახლში, სადაც შეიქმნა დედათა და ბავშვთა სამეცნიერო-კვლევითი რესპუბლიკური ინსტიტუტის ქუთაისის ფილიალი.

ახალგაზრდა ქორეტი ათი წლის მანძილზე პრაქტიკულ საქმიანობასთან ერთად სამეცნიერო-მედიკოლოგურ მუშაობასაც ეწეოდა. დამათვრა საკანდიდატო დისერტაცია და ომი დაიწყო.

ყოიობის ფრონტზე ჯოჯობეთური ბრძოლებმა ელენორა წინა ხაზზე მედიკო-სანიტარული ბატალიონის ქორედად, ბატალიონის უფროსის მოადგილედ მუშაობს, დივიზიის სახით დატარებული აქვს სისხლის გადასხმის საქმის ხელმძღვანელობა.

ელენორას არასოდეს დაავიწყებდა ქერის აღებასთან დაკავშირებული საბრძოლო ვიხოვობები, ბრძოლით გავლილი ათობითი კოლომეტრი, ფეხით გადაღობული გაყინული აზოვის ზედა, საომერაციო მავიდლასთან გატარებული საათები...

ცოტა ხნით ბატალიონმა უწინაიყიასა და აქმანას მიდამოებში ჩაიმუხლა... ერთ-ერთ ეპიზოდს საიმეფებით იფრებს ექიმი:

...„ცნობა მოვიდა, რომ ჩვენმა მუხლმოდ ქართული დივიზიის ერთ-ერთი დამტორი მეთაური სისხლად გადასხმის საჭიროებად. დავალბის შესასრულებლად ორნი წვედით. გაფრენებს ცოტა ავლა. ნახევარი კილომეტრი ფორობით უნდა გათვალისწინებულ ჩვენთვის, რა თქმა უნდა, ხელსაყრელი არ იყო. მივადღებოთ კიდევ დივიზიას და დაიწყო დაბომბვა. როცა თავი ავიღეთ, დაგანახეთ ზღვის მასა აღმართულ კლდეზე მიმდგარი ჯარისკაცი, მის დიდი ასობით გამოყავდა რუსთაოლის უკუ-დავით სიტყვები: „ხუბის სიფრულესა ნარახასა, სიყვლილი სახელყოფიანი“. როგორც შემდეგ გამოირჩევა, ეს ჯარისკაცი ჩვენი სახელოვანი მშაბარი, დიმიტრი თავაძე იყო.

უწუნიაცი და აქმანას მიდამოებში ბედრია

ქვის ბუნებრივი გამოცხადებულ. ერთ-ერთი მთავარი საომერაციო დარჩის. ერთ დღეს მიწურვიც შეადგინა უკმარის ნაშთებრემა და ობერაციონსაფის განახადებულ ელენორას მთარში დაიტრა. რამდენიმე დღის შემდეგ ელენორა სხევეთან ერთად დეკავირებულ იქნა.

დღისით გზა განწვევტილო იბომბებდა. ამიტომ გვიანად გადაღობდნენ და მარტემში ან ბურის ყანაში იმაღობდნენ, დამით კი მიდიოდნენ. 9 დღის შემდეგ ქერს მოუახლოდნენ ერთ-ერთი შესვენების დროს მტრის თვითმფრინავებმა ბომბები ჩამოყარეს. ელენორა მლიერმა ტალღამ კარში აიტაცა, გონს რომ მოვიდა, ორმოში იყო ჩამარხული, მარეზე ვიდავის ჩემპიანი ფეხი ვეყო, მარცხენა ხელი და სახის მცირე ნაწილი მოურბანდა. აზროვნებდა, ხედავდა, მგარან ვეწი მომრამანდა. არც არფერი ესმდა, ვერც დასარკობდა. ოთხი-ხუთი საათის შემდეგ იპოვნეს, ამოვიფრეს.

დრომ და მკურნალობამ თავისი გაიტანა. გემი დაბრუნდა საქართველოში „წითლი ვარსკვლავის“ ორდენით და ოთხი მუღლით მკურნალმწყენებული. გამოჯანსაღების შემდეგ მან მუშაობა დაიწყო ქუთაისში.

დამთარდა ომი. ადამიანები თავიანთი ოჯახებს და საქმეს დაუბრუნდნენ...

ელენორა განაგრძობდა პრაქტიკულ და სამეცნიერო საქმიანობას. დაიწვა დისერტაცია მედიკოლოგის მუხნებრევათა კანდიდატის ხარისხის მოსაბოძებლად.

ამჟამად დეწმლობილი გემი ელენორა მესხი რესპუბლიკის მუანობა-კონფეკლოგის სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტის ერთ-ერთი განყოფილების ხელმძღვანელად ტარტუელოში. მშვიდობის მომხრეთა მსოფლიო მომრამობის 10 წლისთავთან დაკავშირებით ელენორა მესხი დააკვილადღეს მშვიდობის მთალოლი საბჭოს საპატიო სივლითი.

დ. შინაბილი



ლილი ჭინკელი

გუშინდელით მასოცის დღე. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ცველაზე დიდ აუდიტორიაში, ახალრბიტელები მღვდვარებით ველიოდი პირველ ლექციას. დიდი ქართველი მეცნიერის ივანე ჯავახიშვილის გამორჩენილ ადვოკატი-პროკურორად მისი კლინიკის მფრთველია. მანტიველი გარკვენიბითა და მოყარალებით მიიქცეს უკრადღება. ერთმა სტუდენტმა მისწრებულად უწოდა მათ კურსის ვარსკვლავები და ეს სახელი შემორჩათ უნივერსიტეტის დამთავრებამდე. მნათობთა ელვარება სტუდენტების დიდ გზასზე გაყავა ქალიშვილებს. ერთმა მწიფებრ გამაზუტა ქართული ეკრანი და ახალგაზრდა პოეტს ათქმევინა:

მშის სბივილი სცილიში
ჰგვანან თამარ ციციოლის.
მეორე, რუსუდან ხარაძე კი მნათობელი ვარსკვლავებით გამორჩა თანამედროვე ეთნოგრაფიულ სკოლაში.

რუსუდან ხარაძის სამეცნიერო მოღვაწეობა 1932 წელს დაიწყო. ამ წელს იგი საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმის ეთნოგრაფიის განყოფილებაში თანამშრომელი იყო. 1933 წელს ლენინგრადში გაემგზავრა და სსრ კავშირის მეცნიერებათა აკადემიის ასპირანტად ჩაირიცხა. მდიდარი ერთადიებით, შესანიშნავი მეცნიერული ადრლითა და სიღინჯით ადრე მიიქცია არა მხოლოდ თავის უშუალო ხელმძღვანელ-მასწავლებელთა, არამედ მთიანეად დისციპლინების საეციალისტთა უკრადღება. მასთვის პირველი შეხვედრა ჩემს ლენინგრადულ მასწავლებელთან, გამსვენებელ პროფესორ მ. ზაბაძესთან. მან გაცნობისასანვე აღერთვებინა მე მითხრა: „ო, თბილისში მაღალი კულტურისა და მდიდარი ნიჭის მწვენიერი ქალიშვილი გვაყო, რუსუდან ხარაძე“.

სწორად იმ წელს, თბილისის სახელმწიფო უნი-

ვერსიტეტში ამ მწვენიერმა ქალიშვილმა წარმატებით დიდვა საკანდიდატო დისერტაცია თემაზე: „დიდი ოჯახის გადმონაშთები სვანეთში“. ამ მდიდარი დაკვირებების შემეველ მონორაფიას მოჰყავა ქართულ, რუსულ და უცხო ენებზე გამოყვენივნილი ორიოცზე მეტი ნაშრომი, მათ შორის რუსულ ენაზე ორ ნაწილად გამოჰვეყენებულ ისეთი რკველი მონორაფია, როგორცაა „ქართული საოჯახო თემი“. 1955 წელს რუსუდან ხარაძეს დოქტორის სამეცნიერო ხარისხი მიენიჭა. იგი იყო ისტორიის მეცნიერებათა პირველი დოქტორი სამხრეთა ეთნოგრაფიკულუს შორის.

რუსუდანის მეცნიერული კვლევის ობიექტი მეტად რთულია — ეს არის საზოგადოებრივი ურთიერთობის განვლილი სფეროები. სამაგია, რომ ამ სირთულეს მკვლევარმა ქალმა გამარტებით გაართვა თავი. რუსუდანის გამოკვლევებმა საბჭოთა და უცხოელ მეცნიერთა მაღალი შეფასება დაიმსახურა.

ქართული საზოგადოებრივი ურთიერთობის განვლილი სფეროების რთული პრობლემის გაგასჭრელად რუსუდანმა აუცილებლად მიიჩნია ქართული და კავასიული ხალხების ურთიერთობის გამოვლინება ეთნოგრაფიული მონაცემების საფუველზე. იგი იყო საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ისტორიის, ეთნოგრაფიისა და არქეოლოგიის ინსტიტუტში კავასიის ეთნოგრაფიის განყოფილების შექმნის ერთორი ინიციატორი და ორგანიზატორი. რუსუდან ხარაძის ნაშრომები მდიდარია დაკვირებებითა და ორიგინალური დასკვნებით, ხშირად აღმოჩენილია კი. ამის ნიშნობა, მაგალითად, 1949 წელს გამოჰვეყენებული ნაშრომი — „შვესურული“, „ძირი“ და „გვარი“.

დიდია რუსუდანის დამსახურება ზოგადი ეთნოგრაფიის განვითარების საქმეში. წარმატებ-

ხვდა მის მოხსენებას საოჯახო ურთიერთობის საკითხზე, პარიზში, ეთნოგრაფია VI კონგრესზე ეს მოხსენება ჯერ თრანსლენ ენაზე დაიბეჭდა, ხოლო შემდეგ მისი რუსული თარგმანი სააკადემიო ეთნოგრაფიულ ჟურნალში გამოჰვეყნდა.

რუსუდანმა მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ახალგაზრდობის აღზრდის საქმეში. თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში იგი წლების მანძილზე კითხულობდა ეთნოგრაფიის კურსს. მაღალკვალიფიციური, მიზნოვდელი ლექციებით სტუდენტ ახალგაზრდობას ურტავდა მშრომელი ხალხის სიყარულს, აღუარავდა ინტერესს ხალხის ყოფისადმი, ზნე-ჩვეულებისადმი. იგი, როგორც სამაგალითო ქალი, თავისი ნათელი პიროვნებითა და მაღალი კულტურით ცეთილიზობილურ გავლენას ახდენდა ახალგაზრდობაზე უმ დიდად განამლენული მეცნიერი ამავე დროს მეტად თამბაბალი იყო. 1960 წელს იგი მოყარბული შეხვდა ცნობის მითვის საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებელი მოღვაწის წოდების მინიჭების შესახებ. რუსუდან ხარაძე დაჯილდოებული იყო შრომის წითელი დროშის ორდენითა და მედალებით; მისი ნაშრომები არა ერთხელ აღინიშნა პრემიით.

მეცნიერებაში წარბეგებული კოლდენ დიდი წარმატება რუსუდანის თავდადებულ კვლევას და, დეულადვი ძიების ნაყოფია. 1932 წლიდან 1964 წლამდე, ვიდრე გურგენულმა სენმა არ შეგოვა ეს მშვეყნარე ქალი, მის ოდითაობმეტყრე შემოიარა საქართველოს და ჩრდილოეთ კავასიის მთაბარი. ეკლას, ვისაც მასთან ერთად უმოგზავრია, უშეშავია მის გვერდით, მასთან ერთად მიიღია მონაწილეობა სამეცნიერო თაბიბორებში, კონფერენციებას თუ კონგრესებში, ხილვდა მასზე ქალთორი სინახისა და გავაკურთ გამოშობის ქაბორი. მისი ურველო ერთუბიზობი, მტკიცე ნებისყოფა, მთისწყინად დაუტყობილელი სრწავლა, პირიქიქალბობა და საქმისათვის უღიფხუო სიყარული ისე მოთავსებრდადი და კვადავეუბობდათ, რომ დავაიწყებდით ყოველგვარ სინდულს საკვლავ უკაბინტებრ მუშაობაში. წყაულისა და გველვაძიებობის დიდ გზასზე, სიყრმიდან მოწყველობამდე, ჟანბრობებით არც თუ ისე განებირებულმა ქალმა ბეჭერი დამარკობება გადაღება. მანდმეყრე ყოფილია იგი საფთობის პირისპირი სველე მუშაობის დროს, მაგრამ არასდროს არ შემეძრკავია.

წარმუღელ მოიგნებად დამრჩა მასთან გატარებელი საკვლე მუშაობის დღეები სვანეთში 1945 წელს. მხოლოდოდება მეგებობის კონამინების. ენგერს სამანქანო გზა დავხანებინა და კალდად ურუღსებებ მთის კალთებზე გაწოლილ საცალღებო ზოლიეს მივეყვებოდი. ანაზად ცტენის ფფის ხილი შემოქმემა. შედარები რუსულ გამოჩინება. სვანური მეცნიერი თავსაბურული მუღდანი მოხვენილად მოთველვდა ოქროსფერ ცტენს. ეჭვიმ სვანური დღეები მეგობრული კავასიულიყოფა. საოტრად ლამაზი იყო. აღტაკებით შევეყრებო. თითქმის პირველად ჰგვდებდა სტუდენტობის მეგობარი. საღამომ კალამი მოფინწრო. იგი გატაკებით ვყვებოდა ახალბეობინულ მასწავლებელ მეორე დღეს ხალღები მარტო წავიდა. მსოფიო შეენთება, ძალღმა დატბინა, ცაშტი სერთოზულ ტერთობა მიყანა. ამის შემდეგ ვივეჯ ორი კვარა დავეყავით სვანეთში. გამააზა მისმა აბტანო-

ქვეყნის საზოგადოებრივი

საზოგადოებრივი

XX საუკუნე უდიდესი სოციალური ძვრების, ბუნებად ადამიანის გონების წვიმის საუკუნეა. მაგრამ იმპერიალიზმის მიერ გაბარებული მილიონობით ადამიანისათვის ეს საუკუნე კვლავ რჩება კატარული შრომისა და სიღატაკის საუკუნედ. მაგრამ ჩვენს პლანეტურ უკვე აღარ არსებობს ისეთი კუთხე, სადაც არ წარმოებდეს ბრძოლა ადამიანის ღირსი სიცოცხლისათვის.

წუროდ ამის შესახებ მოცულობითი თავიანი წერილებში ჩვენი მგობრები ჩილიდან, არგენტინიდან და გვატემალიდან.

ჩვენი გლეხი ქალების ოცნებაა — შექმნან თავიანი ორგანიზაცია, რომელიც იბრძოდეს სკოლებისათვის, საბავშვო ბაღებისა და ბავშვისათვის, ადამიანის უსაფრთხო საცხოვრებელი მიწებისათვის, უპირველეს ყოვლისა კი იმისათვის, რომ მიწა გუყოფილი იქნას, ვინც მას ამუშავებს.

როტი საციხებს, აყალიბებენ თავიანი ტაქტიკას — თუ როგორ ჩაახან სულ უფრო მეტი და მეტი ადამიანები ნორმალური ცხოვრების უფლების დაცვისათვის ბრძოლაში.

ლაიროს პან ი პანი

გვატემალელი საზოგადო მოღვაწე ქალი.

სულა ნენსი

არგენტინელი ფურჩალიტი ქალი.

არგენტინაში სულ უფრო და უფრო იზრდება შიმშილობა.

არგენტინა განთქმულია საუკეთესო პირუტყვით, ჩვენს ბავშვებს კი ხორცს ვერ ვაძუგებთ; ვაჭრები ჩივიან ხილის სიჭარბეზე, ჩვენ კი საშუალება არა გვაქვს ბავშვებს ხილი უყუოდით; ჩვენთან ლეგებ ტროპიკი ხორბალი, ათასობით ბავშვს კი პურის ნატება ენატრება; ქვეყანაში შაქრის ლერწმის უხვი მოსავალი, შაქარი კი ფუფუნების სახნოდ გააღატაკა; ანადგურებენ ტროიკით კარტოფლს, ცხენებს უვიდებენ სიმინდის ნაოქებს, ამ დროს ჩვენი ბავშვები შიმშილით იღუპებიან, რაკიტით, ტუბერკულოზით და სხვა სენით იტანჯებიან.

ჩვენთან პირველადწყებით სკოლაში შესული ყოველი პირ ბავშვიდან მხოლოდ ოცდამათხუთმეტი თუ ათქუთხუთ კლასამდე; გაჭირვება აიძულებს მათ ადრეული ასაკიდან დაიწყონ ბრძოლა ტუბერკულოზისათვის.

ტრაგიკულია ჩვენი ასალგაზრდობის მდგომარეობა. ყოველგვარი აზრი დაატარა ძველმა არგენტინელმა ანდაზამ: „თუ ადამიანი გუფარას, მასთან ერთად პურის ქვები და მწარე ხაჭაპი ტყბილად მიიგებენება!“. ახლა პური და ხაჭაპი არც ისე იოლი საიდუმლოა!

სად ვეძიებთ გამოსავალი? ამ კითხვას ბევრი საქმით პასუხებს. ისინი უწყვეტ ბრძოლას მონაპოლიების წინააღმდეგ, რომლებიც ქვეყნისა ნგრეობენ, ხაზებს კი სრული გადატაცებით შემუშობავენ.

უკვე რამდენიმე წელია აქტიური ბრძოლის აწარმოებს დისასლისთა კომისია. იგი შეიქმნა 1959 წელს, მაშინ, როცა მიიღო ქვეყანაში დაიწყო ფასების თავისუფლება ურდა. კომისიის დედაქალაქის ოფისში რაიონის ქალები შედიან. ისინი რეგულარულად იკრებიან; განიხილავენ საქმეობრივ

როცა გვატემალელი ქალი მდგომარეობაზე ვლადარაკობთ, შეგნაში უთუოდ ამოტიტეტებდებო სურათები, რომელთა ხილვა ყოველდღიურად შეიძლება ჩვენს ქვეყანაში: ქალები, მიწიანრნი პირდაპირ ტროტუარებზე; ქალები, თავზე შედგული უსაფელოდ მიიმე ქალბატონი; ფხვნიმე ქალები, პაპანაჭებს სუსტენი თობით რომ მუშაობენ; ქალები, ჩამოფლეთილი და მტრარალა ბავშვებით გარეშობსყუნილი.

ყოველგვარ ადამიანურ უფლებას მოცლებული ადამიანები!

მისახლეობის ძირითადი საკვები ღობით და სიმინდია. მათგან პურის შემცლებულ კვების ამზადებენ. ხორცი, რძე, კვერცხი, ექრო, აგრეთვე წივიტი ბოსტნეული და ხილიც, მაღალი ფასების განიო, მიუწყდომილია უბრალო ხალხისათვის. შიმშილობა თავის ცვალს სტოვებს ბავშვთა ფერხმინდილ და შემუშებულ სახეებზე, ქალითა თვალბინი. 50 წლის ასაკი ისინი უკვე ირბას მოსუტესსა ქვანას.

ქალებს, რომლებიც მუშაობენ, ყველგან ნაყლებ გამამრეულის აძუგებენ, ვიდრე მამაკაცებს. სოფელე გოგონებს, თუ კი ისინი ქალაქში შინამოსამსახურებად მიიყვანას მოახერხებენ, როგორც წესი, უფლს არ უხდიან. ისინი მადლობითი უნდა იყვნენ თავმუსაფრისა და ლუკმაპურისთვის.

დღესქალაქში სულ ორი საშობობარო სახლია და ამ სახლებშიც იმდენად მცირე რაოდენობითა საწოლები, რომ შობობარობადაც ორი დღე-ღამის შემუშებ ქალს შინ უშვებენ.

ვურიგებთ ჩვენ ასეთ მდგომარეობას? ცხადია, არა! დღეს გვატემალა თითქმის დენისის კასრზე ცხოვრობს. პარტახუნთა ვეფაყერი და მამაცური მოქმედა ადამიანებს გულში უნერგავს რწმუნება იმის შესახებ, რომ იმპერიალისტებს დღეხანს აღარ უწყრიათ ჩვენი მიწის ძარცვა.

ანდრი სეარა

ჩილელი ფურჩალიტი ქალი.

შეტისმეტად მიმივა ჩილელი გლეხი ქალის ცხოვრება. ადრე ბავშვობიდან იწყება იგი შრომას უბადრუკი გროშებისათვის. სოფლებში ატანელი ანტიანატარული პირობებია — საცხოვრებელი ბინების 96 პროცენტს არც წყალგაყვანილობა აქვს და არც კანალიზაცია.

აქ ყველაზე მაღალია ბავშვთა სიცოცხლიანობა. არის ისეთი პროვინციებიც, სადაც ყოველი ათასი ბავშვიდან ორას თხოუმეტე ბავშვი ორი წლის ასაკამდეც ვერ აღძვტა. წითელა, არც თუ ისე საშობი ავადმყოფობა, პირდაპირ შუტრის ავლებს ბავშვებს სოფლებში — იღუპება ერთ წლამდე ბავშვთა თითქმის სამივე პროცენტში. გლეხი ქალული შობობარობის დროს მოცულებული არიან ყოველგვარ საშედიციონ დახმარებას.

ხულიტკა კამპესანოში, დეპუტატმა ქალმა კოუნისტური პარტიიდან, მიახმო, თუ როგორ სურათის წააწყდა იგი ერთსულ გლეხის ქონში: ყუთში ჩაქიჩილი ბავშვი იწვა და მას ძუძუს აწოვებდა ძალი. საყოფიერა დედამ სტუმარის უბრა: „მე არ შემიძლია ბავშვი ჩემი ძუძუთი კვებო, რადგან ტუბერკულოზი მაქვს. რძის ყიდვის საშუალება კი ჩვენ არ გვატანია“.

მაგრამ ქვეყანაში დღესა ახალი გათათიდა. როგორც დენის აფეთქების ხმა, ისე მიიღო ყველა სასოფლო-სამეურნეო რაიონს ცნობა: კარაკოს რაიონის გლეხებმა პარლამენტში თავისი წარმომადგენელი აირჩიათ. ვერე მუქარამ, ვერე ფარისევლურმა და მობრეზომმა ვერ გასტყვის მონაპოქმედენ — ხმა მიიღია ლატუნიერდისტების მამაშეხელი კანდიდატურისათვის.

პედაგოგიკის ანგარიში

ჩვილი ბავშვის კვება

ერთერთი ძირითადი პირობა ბავშვის ნორმალური ზრდა-განვითარებისათვის სრულყოფილი კვებაა. მზარდი ორგანიზმის კვება დიდად განსხვავდება მორჩადის კვებისაგან და განსაკუთრებულ სიზუსტეს მოითხოვს.

როცა ჩვილი ბავშვის კვებაზე ვლაპარაკობთ, ძირითადად გვეუბნებით ერთ წლამდე ასაკის ბავშვის კვებას.

პირველი წლის განმავლობაში, როცა ბავშვის ყველაზე უფრო ინტენსიური ზრდა-განვითარება ხდება (ხალხობილი ერთი წლისისთვის ასამეცეებს თავის წონას), მისი ორგანიზმი საჭიროებს ცილოვან ნივთიერებათა (რძე, მაწონი, ხაჭო, კვერცხი, ხორცი) ისეთ რაოდენობას, რომლის შეთვისებაც და გამოყენებაც მოხდება მხოლოდ შესაბამისი რაოდენობის ცხიმების, ნახშირწყლების, ვიტამინებისა და მარილების სათანადო მიწოდებით.

როგორც წესი, პირველი 5 თვის განმავლობაში ბავშვი უნდა იყვებოდეს მხოლოდ დღის რძით. ბავშვის ასეთ კვებას ბუნებრივი კვება ეწოდება. ბუნებრივი კვების დროს ყურადღება უნდა მიექცეს კვების სიზმირს, ხანგრძლივს, სიზუსტეს. მიღებული საკვების რაოდენობას, ვიტამინებით უზრუნველყოფას და დამატებითი საკვების დროულ მიწოდებას.

კვების სიზმირი. რაღაც პატარა ბავშვის კუჭი, განსაკუთრებით კი ოთხი თვის ასაკამდე, კვრ გამოყოფს საკმაო რაოდენობით ცუბის წვესს, მიღებული მისი მონღლებას ის, სულ ცოტა, სამი საათი რძეს უღლებს. ამიტომ საშობიარო სახლიდან გამოიწერის შემდეგ, ბავშვმა 4 თვის ასაკამდე დღე-ღამეში საკვები 6-ჯერ უნდა მიიღოს, 4 თვიდან 1 წლამდე კი — ხუთჯერ.

ძეძუდი წოვების ხანგრძლივობა არ უნდა აღემატებოდეს 15-20 წუთს, რადგან განმარტული და დიზოთერად კარგად განვითარებული ბავშვი უკვე პირველი ხუთი წუთის განმავლობაში გამოიწერის მისაღები უღუფის ნახევარს. კვამდან

კვამდე თანაბარი შუალედები და თვით წოვის ხანგრძლივობა ზუსტად უნდა იქნეს დადგენილი და მუდამ ერთნაირი უნდა იყოს (ოღონდ დღეში შეუადგილი ცოტა უნდა გაიზარდოს). მეტკუბერ ქალს რძე რომ არ ღებავარგოს, ბავშვის კვების დამთავრების შემდეგ ძეძუში დარჩენილი რძე მან ბოლომდე უნდა გამოიწეროს.

ბავშვის საკვები განსაკუთრებული რაოდენობით უნდა მიიღოს, რომ კუჭი არ გადატვირთოს. ერთი თვისათვის ყოველ კვამზე უნდა მიიღოს დაახლოებით 110-115 მლ რძე (ანუ ნახევარ ჩაის ჭიჭიხე რძედან მეტი), 2 თვისათვის — 135 მლ, 3 თვისათვის — 150 მლ, 4 თვისათვის — 180 მლ, 5 თვისათვის — 200 მლ, ხოლო შემდეგ კი, 1-წლამდე დაახლოებით, 250 მლ (სულ დღე-ღამის უღუფა 1 ლიტრს არ უნდა აღემატებოდეს).

ზოგიერთი მეცვევარის აზრით, ახალშობილი ბავშვი დღე-ღამეში შეიძლება კვეებით მხოლოდ ხუთჯერ, მაგრამ ეს ეხება სრულყოფილად დღე-ღამეში ბავშვებს, რომლებიც დაბადებული არიან რაიმე გართულებების (როგორც ბავშვის, ისე დედის მხრივ) გარეშე.

იღებს თუ არა ბავშვი საკმარისი რაოდენობით რძეს, ამას მისი წონის მამაკე გვიჩვენებს. ერთი წლის ასაკამდე ბავშვი დღეში საშუალოდ 20 გრამს უნდა იმატებდეს. წლის პირველ ნახევარში მამაკე თვეში 600 გრამს, ხოლო წლის მეორე ნახევარში — თვეში 500 გრამს უნდა შეადგენდეს. თუ ბავშვი წონაში ასე არ იმატებს, უნდა ვიფიქროთ, რომ მას მიღებული რძე რაოდენობით არ ხარისხით არ აკმაყოფილებს.

ქალის რძის სრულღირებულოვნება განიზომება მასში ცილების, ცხიმების, შაქრის, მარილებისა და ვიტამინების შემცველობით. თუ დღე არაუწიგორად იკვებება, მისი რძე ღარიბდება ზემოთნახსენები ნივთიერებებით და ამიტომ საჭირო ხდება ამ ნივთიერებათა ხელოვნურად დამატება. ეს განსაკუთრებით შეეხება ცილებას და ვიტამინებს, რადგან ცილებს დღე რძლი მიეკუთვნება ნერვული სისტემისა და თავის ცუბის განვითარებაში. ცილების ნაკლებობა შეიძლება აწინააღმდეგოს მაწონის, კუფისა და ხაჭოს დამატებით. პირველი ერთი თვეში ეს პრადექტები მიეცემა ბავშვს 5-10 გრამის რაოდენობით, დღეში ერთხელ. 3-4 თვის ასაკისათვის კი უღუფა თანდათანობით გაიზარდება 30 გრამამდე — ყოველ კვამზე (გარდა ხაჭოს, რომლის აღნიშნული რაოდენობა გამოიყენება მთლიანად განმავლობაში). მაწონი და კუფირი უნდა გაიღოს ამავ რაოდენობის (ე. ი. 30 მლ) ქალის რძეში, ხოლო თუ დედას რძე ცოტა აქვს, მაშინ მაწონი და კუფირი შეიძ-

ლება შეფერით ბრინჯის ნახარშს ტრლი რაოდენობით) და დავუმათო შაქრის სიროფს 5 პრადექტის რაოდენობით („ბ“ მაწონი). ეს ნარევი ბავშვს უნდა ვამოლოთ მხოლოდ ერთი კვირის განმავლობაში. ამ ვადის გალის შემდეგ კი, ბავშვის სმით ისის ასაკამდე, ნარევი უნდა შეიცავდეს არა წილ მაწონს და ერთ წილ ბრინჯის ნახარშს, შაქრის სიროფის იმავე რაოდენობით („ვ“ მაწონი). სმით თვიდან შეიძლება გამოიყენოთ გათუხებელი მაწონი* 5 პრადექტის შაქრით. ამ ნარეუების რაოდენობამ უნდა შეავსოს ქალის რძის დანაკარგის საჭირო რაოდენობამდე (იხილოთ ზემოთ).

დღედან შემატებების ხმარება ისა ბავშვი ჩაითვლება შერეულ კვებაზე გადაყვანილად.

თუ დედას რძე გაუქრა და ვერც ქალის რძე იშობა (რომლითაც ბავშვი უნდა უზრუნველყოთ 3 თვის ასაკამდე მაინც), ბავშვს უნდა მიეცეს მთლიან უღუფად მაწონის შემონახსენები „ბ“ და „ვ“ ნარეუები, იმავე წესით (ე. ი. „ბ“ ნარევი ერთი კვირა და შემდეგ „ვ“ ნარევი). მხოლოდ მაწონს შედგედების სასურველია დავუმათოთ კარაქი 1 პრადექტის რაოდენობით.

როდესაც ბავშვი სრულბით არ იღებს დღის რძეს, ის ითვლება ხელოვნურ კვებაზე გადაყვანილად. შერეული და ხელოვნური კვების სასურველია ყოველ უღუფაზე კარგად გაღოსილი რძის მიმატება 5-5 გრამის (დაახლოებით ერთი ჩაის კუფი) რაოდენობით.



ცნობილია, რომ ვიტამინების რაოდენობა დედის რძეში საკმარისია ბავშვისათვის დაახლოებით პირველი თვის განმავლობაში. ამის შემდეგ ბავშვს აუცილებლად უნდა მიეცეს ხილისა და ბოსტნეულის წვეები. ხილთან კარგია: ვამლის, მარწყვის, ალბანის, მსხლის, ციტრუსების და სხვათა წვე-

* მაწონი უნდა შედგედეს 1-პრადექტის რაოდენობის დედის გამოყვებით.



— გილოცავ, ჩემო კარო, დაესწარი მზავალ დღეს დღეს! — მოთხრა დავითმა და ხელზე ნაზად შეგამოხრა.

— გმადლობ, ძვირფასო!

— ჩვენი დედოცის დღეობაა! — შეიკუნტრუნა გიამ.

— მარტო ჩვენი დედოცის კი არა, ყველასი, ქალბისი, — გუშინ თამარ მასწავლებელმა მოთხრა.

— ყველა ქალი ერთ დღეს დაიბადა?

— არა, შე სულელი, უბრალოდ დღესასწაულია, აი, როგორც ახალი წელი.

— გოზინაყი მინდაა... — დაბალი ხმით წამოიწყო გიამ და უმალვე მადალ რეტისტრემში ავიდა.

— ყველაფერი იქნება, ყველაფერი. ისეთი მარტოდ დედიკო გვეყავს, ჩიტის რძეს გააჩენს. გიამ გაოცებისაგან პირი დაკო.

ახალი დისკუსიის დაწყებამდე დავითს უკვე პალტო ეცდა და ახლა ქუჩის იხურავდა.

ჩვეული სიამოვნო შეგავლედ თავლი ჩემი მეუღლის წარისამდე აღინჯობას, ქალსტუბი გაეკვროთ, ყველასვეტი შემოგახვიე და გამარჯვებულ გლადიატორის სახით გადაებნად ბრძოლის ველს. დაიხა, ეს ჩემი ხელთი გაქათათაებებელი პერანგი აცვივა, ასევე ჩემი ხელთი გაქათათაებებელი ზაფხალი, გაპირალებული ფეხსასაყლეო...

— ყოჩაღი გიგო ხარ! — გადაამგვიხა ხელი დავითმა.

— ჩიტის რძე... — გაუბედავად წამოიწყო გიამ.

— მამ, მამ, ნახეთ თუ დედაიქვეყნა დღეს ჩიტის რძემი არ გვანანაბს, ანუ, ხომ?

— არა თქმა უნდა! — გავილიე მე.

მაშინვე შეილოცავთ თავლი ჩაგუდა და ზღაბრული უფლისწულის დარად სადარბაზო კარს მიმია გაუჩინარდა.

საათის თვალის შეგავლედ — უკვე მ-საათიო და-ვითის კი 7-ზე უნდა ქაქონდა ერთი ალაგას მებტად საკუშიანი შეხვედრა. ახლა კი...

— არა, პირდაპირ მხოცებს ამ კაცის კეთილმოიხილვება! — საყვედურის არც ერთი სიტყვაა მართალი, ისე ტკივილად ეძინა, რომ გაღვიძება დამე-ნანა, მაგრამ...

ვაი, სირცხვილო!
იქნებ ძილში ჩაესმინა კიდეც, — იქნებ კი არა, ნამდვილად ესმოდა, რა შინაურად გვაგატარებდნენ ღამე მე და მანანამ. ესმოდა, მაგრამ ვითომ არც გამიგიაო, ხელი არ შეგვიშალა (მანანა სულ 1/2 წლიაა, საყოფიერო შესაკლებური ნიჟითაა და-ჯილდოდებული და ამიტომ დაჩუბებს სიმღერით მათეზიზიზებს).

— რძე მინდაა... — გაის ხმამ ფიქრებისასგან გამომჟღავნა.

— ახლავ, გენაცვალთ დედა.

ზაგუფებს სასწრაფოდ გაეუმხადე გასაუხედ და იო-თო ფინჯანი რძეც დაეფუტე.

— რისი რძეა? — დაინტერესდა ბიჭი.

— ძროხის, გენაცვალე!

— არ მინდა ძროხის რძე, ძროხა ცუდიანა...

— მამ რა გინდა?

— ჩიტის რძე.

— სულელი, ამ უთუნია პაერში ვინ ახა ჩიტის მოსაწყლად! — გაევიდა თანამს. ის ახლა მეორე კლასის მოსწავლეთა დროგორც ხედავთ, ვუნდერ-კინდ!

— მაშინვე რომ თქვა?

— ისე თქვა.

— ტყუელი თქვა? მატყუარა, ცული, ცული!

— ჩიტის რძე არც დაიღვება, — ვსად შედგო-ბავრების გამოსწორება.

— მამ, ბანაობა მინდა.

— რა დროს ბანაობა? ხალხი ვიგვიანებთ.

— ჩიტის რძემი მინდა ვიბანო. მამამ ხომ თქვა...

დისკუსია ზარის ხმამ შეგვეწყვეტინა. ოთახში ჩვენი შემოხველი ლამიარა შემოვიდა, ქალთა დღე მომილოცა და თავისი ირავლი ჩამაბარა — ჩვენი თანხის თანამოსახლებელი. დღეს მათი სკოლაში წაყვანა ჩემი რიგია.

მაღე კურჩაში მისარულად მივახივებდით: მე, თანხი, ირავლი, გიამ და მანანა. მანანა, რა თქმა უნდა, ჩემს მცლებზე მიახივებდა, გიამ კი ჩემი პალტოს კალთა მიკვირდა.

... სამთავროში რომ მივედი, საათის ისარი სწორედ 9-ს გაუწვირა.

— მე შემიბნა, ხომ არაფერი მოვიდა-მეთქი, — თვალმხით შეგვიერთა დავითი.

ჩვენ ერთად დაგემათავრეთ ინსტრუქტორი, ერთ დაწყებულელებში. ერთ ოთახში ვეშვობო და ერთ ოთახშითი გვერდიოთაც ვსხედავთ.

— მე კი შენი დარბი კვირადა. მოსაწარი? — შეიკუნტულის სახით წაქერბულედ და თვალის ჩავე-ვით პირი გაალო თუ არა, ნიერის უნაზესმა სუნამომ უსიტყვოდოდ მაშენი, — მოუსწირა!

— დადებულა ხამი იყო.

შეგით ამოვიყუნებ და სამხარლოლო „მორ-ჯიმი“ მაგიდაზე შემოვივტი.

— რა გიგო შეყავს, რა გიგო! — ჩამოლაპარაკო-დავითმა.

სიამოვნების დიმილმა პირის ნახეგარი მომტაცა, ყურებამდე მიიტანა და კარგა ხანი დამპირდა, სანამ ჩვეულ მდომარების დაგვარებენდი.

ქალბი ერთმანეთს ვლოცავდით, ჩვენ მამაკა-ციბი გვილოცავდნენ. მხოლოდ ერთი, ყველასათ-ვის ცნობილი ქალთმძებლები ნიკოდიმისი გაკი-უტდა.

ბარბაქანის პირველი ზვირღზე — აღმოქსანდრე სოკოლოვის ზრამვირად.
ბარბაქანის ომითა ზვირღზე — ს. მობუღალის ილუსტრაციის „მავრისმართისნისმთხის“.

რედაქტორი
მარკა
ბარბათაშვილი

სარედ. კოლეგია: **ნ. გურგენიძე, მ. კალანდაძე (მ. მე. მელიქიანი), ზ. კვავაძე, თ. ლაშქარაშვილი, ვ. სირაძე, ქ. სიხარულიძე, ნ. შალუტაშვილი, ლ. შენგელია (მბატ. რედაქტორი), ნ. ჯავახიშვილი.**
ტექნიკატორი ქ. დემერჯია.

ს.ქ. კ. ცენტრალური
კომიტეტის
გამომცემლობა

რედაქციის მისამართი — სულხან-საბას ქ. № 15. ტელ. 9-98-71. ფიხ. ფორმ. რაოდ. 175. პირობითი ფორ. რაოდ. 53.
ხელმოწერილია დასაბეჭად 22/11 66 წ. ქალდის ზომა 60×92 ტირაჟი 71.000. შეჯ. 211. უე 02933. ფასი 80 კპ.
ს.ქ. კ. ცის გამომცემლობის სტამბა № 1, ლენინს ქ. № 14.

ყოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხატვრულ-ლიტერატურული ჟურნალი „საქართველოს კალი“. Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал «Сквартвеოს кали».

— რათა, ბატონო, მამაკაცებმა რა დაგეზავო, რომ მთავრობამ ჩვეთთვის წუღიანი ვერ-
თი დღეც არ გაიშტა? ყველაფრამ რომ თავი
დაგვიფაროს, ანა, რომელი მამაკაცისათვის მიუ-
ციათ დეკრეტით 4 თვის შვებულება? ყველაფე-
რი კალკია, ყველა სიყვარული კალკია, ვა კალკია
მე... კა კალკია დღე... ა-ა, აჰ, იგი-
აჰი იტვოდა, „თუ ღმერთი გწყალობს, ემსაკი
ვეყოფერი დაგვალვოსო“...

სიყოღმისის სიტყვებმა აზრთა შეზღა-შემოხ-
ლა გამოიწვია.

— დიასახალი ჩვენს ოჯახში გადავიტანით-
შეთი, — ლიმილით მივუვდე მოკამათებს და
კიდე ასინცილით ჩავიბინე.

სკოლაში, გახანგრძლივებული ჯუჯის მს-
წავლებელი თამარი გაბადრული შემოვდა. მის-
წავლეთა მშობლები მისი სიტყვებისაგან კირისსახე
ვეროის ირგვლივ შემოტარებული ჩემოდანით
ქონდა ნაირფრად ატრელებული. მეც, რა თქმა
უნდა, ჩემი გეტიკები არ დავიანე.

— რად სწყუბდობოდი? თამარს ჩვენ მოვიყ-
ვანდით, — დადა თამარი.

თაოსითან ერთად გიას გამოუყარეთ.

— ეს იყო, ჩვენ თვითონ ვაიარებდით მინ
მოყვანას, — მითხრა გიას აღმზრდელმა.

მანანასაც სახავეთი ბავაში ძლივს მოვუ-
წარი, ის იყო, ავტობუსში უპირებდნენ ჩა-
მას.

გულაჩუკებული გულთავად ყველას ქალთა
დღეს და მადლობას ვუხდით.

...დავითი ჯერ არ მოსულიყო, იქნებ დის-
კუსიამ შეგვიანა? ბავშვები ღამიანს დავეტო-
ვე, სასურათო მალაზონში ჩავიბინე და ჩაბთვი
სანთოვითი ავავსე.

— მადაზა როგორ მიგატოვო, თორემ შერ-
ცხნილი ვიყო, თუ ამ ჩანთის ზღის მოვიყ-
დებოდი, — ჩვეულებრივ თავხაზიანდ მითხრა
გამეიდგელმა. გამეც კი კარადმეც მომაცოლა
და მხიარული დროსტარება მისურვა.

აბა, მანანა ვერა და ვერ მოვიბოროე ეს მო-
წინა ფსიქოლოგიის გადმონათი, ვერ მივეჩვიე,
რომ ქალქის ყველა დაწესებულება ჩვენს
ინტერესებს ემსახურება. აგერ, ახლაც ტყვიად
გაგრეილვამ! — ჩემი ბინის კართან, საზოგა-
დობრივი ავეჯის სვადასხვა საწარმის პირდა-
პირი შეხვედრის გაუმართავს, — მარტოაც რომ
ჩიტის ჩრდის მუტი არა აკლარა! ყველაფერი
მალაზონისთან, ლსხათიანად შეფუთული და
ჩრად კაპიკების ფასად.

კალთბუცე მიმავრებული ბარათებით ყველა
ნაწარმის ავტორი, გულმხურავლე მილოცვისთან
ერთად, მხიარულ დროსტარებას ბეისურ-
ებდას.

...სალამის ჩვენთან მართლაც მხიარული
დროსტარება იყო.

ნიკოდიმოსი რომ ნიკოდიმოსია, ისიც კი,
თითქოს შროგივბოდა ჩაგრულ მამაკაცთა ბედს,
უბოლო ილუზიებდა და იქნებ ფარული დარდის
ჩასატრობად სასიმის-სასიმისზე სცლდა.

ჩემი დავითი, როგორც ყოველთვის, სუფე-
რის თავში თამადა იჯდა (ღმერთი ჩემი, ვინ
დააწყისა მამაკაცთათვის ასეთი საშინელი სას-
ჯადო!). აბ, აგერ ვაჩვენებთ, თუ ვაჩვენებთ-
სებით სებადა ქალთა დღის სადღეგრძელოს.



მეც ცეკვა-ცეკვით მიმქონდ-მომქონდა კერძი-
ბი და საეთო ალტკეებს ვიმახურებდი. ბოლო
იღით მანც განსაუფრებით ორიგინალური
გამომვიდა: სამხურელოდან გამოსასვლელ
კართან ვიყოფილა ჩასაფრებული და ისეთი
ნახტომი გამაკეთებია, რომ შეშუვარი ინდოური
სინიდან პირდაპირ შუა სუფრასზე გადავფრინე.

გიამ ალტკეებით შემოპირა ტანი.

— ეს რა არის! — თავმოწინად ჩაიტარაბა-
ხა მან ამხანაგებმა. — დედაჩემი ჩიტებს მოწ-
ვილას, დიდი ზღვას გააკეთებს და ყველას
რძემი გვაგურავებს.

ოთხიდან მანანას სიმღერა მოისმა. ეტყობა,
გიას იღვა მოწინა და საყურად გავმხადა, ან
იქნებ ოცნებით უკვე შუა ზღვამი უშესურდა.

გიამ დას ხმა აუბა და ახლა, კრანძულთა,
დაპირებულ გოზინასს მითითვდა.

...მხიარული სტუმარ-მასპინძელი გვიან და-
ვეშვდობდით ერთმანეთს. საძილე ოთახში რომ
შვედით, ბიჭებს გულიანად ეძინათ, შოლოდ
მანანა იმეუწნებოდა.

— „მე პაწია მერცხალი ვააარ“...—წამოვი-
წყე და შევერთი.

— იმღერე, იმღერე! — წამაქუხა დავითმა.

— და ძილი გავიფრთხო?

— პირიქით, ისეთი ტკბილი ხმა გაქვს, უწი-
ლობის სენით შეპყრობილი დააძინებ. რა კარ-
გად ჩაიარა დღევანდელმა დღემ, არა?

— შენ დაიმაგრე, თორემ...
— რაზე ამბობ?

— ადვილია ადენი სასმისის გამოცოლა?
— შენი ზედნიერებისათვის? არც კი გრცხე-
ნია!

სახეზე სირცხვილის აღმური მომკვიდა.
მანანამ ისევ სიმღერა დააპირა. ქალთა
დღეა, რა უჭირს რა! — ეძღვრება და მღერის.
ბიჭებმა იკითხონ, თორემ... და იმე შემებრალა
კაცთა მოდების ეს მეორე უზედური სახევირი,
რომ გული ამიჭრილდა და ყველი ბურთითი
მომებრია. „რა თქმა უნდა, მათალია ნიცილი-
მისი“

— იყო, რა? — შემაწყვეტინა მტანჯველი
ფიქრი დავითმა. — თანამა ვარ, წელოვადის
ყველა 365 დღე ოტვენ, ქალებს, დავითთი.

ცრემლებს ვეღარ ვიკავებ... ამ დღევიც
კაცს ჩრტივით ნახი გული აქვს.

1965 წ. 8 მარტი, დამის 12 საათი.

მარიამ ნაპარტიძე

რედაქციისადამს:

ამხანაგო მარიამ ნაპარტიძე! ისინტრი-
რესია, როგორ გაატარეთ წელს საერთა-
შორისო უქმე დღეც გამოცხადებულ 8
პარტი, როგორ ჩაახათხეა თქვენი დავითი,
ნიკოდიმოსია... რა საინტერესო ცვლილებე-
ბა სახავეთო ბაღებსა თუ ბავებში, რა
სიახლაც ქალთა შრომის შემსუფუქვს
მინით სყოფაცხოვრებში მომსახურების
დაწესებულებებში? გვაცნობთ ამის შესა-
ხებ, თუნდაც მომავალ 8 მარტს.

619/3

